

Like gudsnavn – samme Gud?

RANDI ABELSEN

I forbindelse med teologistudier ved det Teologiske Menighetsfakultetet, skrev jeg en masteroppgave (MA) om gudsbilder hos mennesker som har konvertert fra islam til kristendom. Oppgaven er empirisk og bygger på kvalitativt materiale, basert på feltarbeid fra Etiopia hvor jeg intervjuet åtte personer som har konvertert fra islam til kristendom. Informantene kommer fra Etiopia, Djibouti og Somalia. Felles for dem er at de før var aktivt praktiserende muslimer, men er nå aktive kristne. Problemstillingen for oppgaven er: *Hvordan beskriver konvertitter i Etiopia, som har konvertert fra islam til protestantisk kristendom, forholdet mellom et islamsk og et kristent gudsbilde?* Undersøkelsen fikk frem ulike trekk ved gammelt og nytt gudsbilde. I avhandlingen drøftes ulike aspekter, som navn på Gud, frelse, åpenbaring, monoteisme og erfaringer med Gud. I denne artikkelen trekker jeg særlig frem forholdet mellom bruk av gudsnavn og forståelsen av kontinuitet og diskontinuitet mellom gammel og ny gudstro. Flere av navnene konvertittene brukte om Gud da de var muslimer er de samme navnene de bruker om Gud som kristne. Samtidig hevder sju av åtte informanter at det er diskontinuitet mellom gammel og ny gudstro. Hvorfor er det da mulig å bruke de samme navnene om Gud før og etter konverteringen? I MA oppgaven min, i kapitlet Names of God, drøftes like og ulike gudsnavn. Dette kapitlet er utgangspunktet for artikkelen. Her har jeg valgt å konsentrere meg om de navnene som konvertittene brukte som mus-

limer, og som de fremdeles bruker som kristne, nemlig *Allah, Allmektige Gud, Skaper av himmel og jord og Alfa & Omega*.

Hvem er informantene?

Først en kort presentasjon av informantene. Fordi jeg hadde som formål å sammenligne muslimske og kristne gudsbilder, har jeg brukt informanter som jeg opplevde hadde adekvat kjennskap til både islamsk og kristen teologi. Hvorvidt de snakker arabisk eller ikke, er vesentlig med tanke på deres forståelse av liturgisk bruk av kor'an tekster og undervisning om islam som foregikk på arabisk. Videre er informantenes relasjon til ortodokse og evangeliske kristne som muslimer, viktig i formingen av deres kristne gudsbilder.

Ali er amharer og kommer fra Etiopia. Morsmålet hans er amharisk og han snakker flytende arabisk. Hans muslimske bakgrunn er sufisme. Han konverterte til evangelisk-protestantisk kristendom for ti år siden.¹ Ali ble kristen på bakgrunn av et mirakel, hvor han ble møtt av Jesus.

Aisha er oromo og kommer fra Etiopia. Morsmålet hennes er oromifa, og kan flytende arabisk. Hun betegner sin muslimske bakgrunn som "ortodoks" sunnimuslim. Som muslim lot hun seg fasinere av evangeliske kristne, mens hun hadde et anstrengt forhold til den Etiopisk Ortodokse kirke. Hun konverterte til evangelisk kristendom for ca. ti år siden.

Zainaba er fra Djiboti. Mora hennes er tigre og kommer fra Etiopia, mens faren hennes er afar fra Djibouti. Morsålene hennes er arabisk og tigre. Hun betegner sin muslimske bakgrunn som "ortodoks" sunnimuslim. I tillegg til å ha gått på muslimsk skole, gikk hun på kor'anskole. Hun konverterte til evangelisk-protestantisk kristendom for fire år siden. Hun ble kristen igjennom kontakt med evangeliske kristne og etter nøye sammenligning av Kor'anen og Bibelen.

Ahmad er fra Somalia, men vokste opp i Øst-Etiopia. Morsmålet hans er somali. Han behersker noe arabisk. Han kommenterer ikke hvilke muslimsk bakgrunn han tilhørte, men somalier er vanligvis sunnimuslimer. Som barn gikk han både på Kor'anskole og katolsk grunnskole. Han hadde lite kontakt med etiopisk-ortodokse kristne. Han konverterte til evangelisk-protestantisk kristendom for ca. syv år siden på grunn av vitnesbyrdet til en evangelisk kristen.

Abdul er også fra Somalia. Morsmålet hans er et somalisk stammespråk og somali. Han snakker også flytende arabisk. Han beskriver sin muslimske bakgrunn som "ortodoks fundamentalistisk" innenfor sunni-tradisjonen. Han ble oppdratt av en slektning, som er medlem av "Muslim Brotherhood." Selv ble Abdul godt skolert i islam og underviste i Kor'anen og i hadith. Som muslim anså han kristne, ortodokse og evangelisk-protestantiske, som fiender og motstandere av islam. Likevel konverterte han for ti år siden til evangelisk-protestantisk kristendom, på bakgrunn av et vennskap med en evangelisk kristen.

Osama er opprinnelig oromo fra Etiopia. Grunnet lengre opphold i Midtøsten, snakker han bedre arabisk enn oromifa. Hans omtaler sin muslimske bakgrunn som fundamentalistisk sunnimuslim. Som barn ble han grundig skolert i islam, og som voksen reiste han til mange forskjellige land og underviste i Kor'anen og i hadith. Osama konverterte til evangelisk-protestantisk kristendom for ca. åtte år siden etter at en evangelisk kristen utfordret ham på manglende konsekventhet i det kor'aniske budskapet.

Rashid er oromo og kommer fra Etiopia. Morsmålet hans er oromo, og han snakker lite arabisk. Han var sunnimuslim, med elementer av folkelig islam. Han gikk på kor'anskole, men har dårlig kunnskap om islamsk teologi og historie. Han konverterte til evangelisk-protestantisk kristendom for fjorten år siden. Både som muslim og kristen har Rashid et anstrengt forhold til ortodokse kristne.

Shiama er også oromo fra Etiopia. Morsmålet hennes er oromifa, og hun kan ikke arabisk. Hun var sunnimuslim, men også hennes muslimske tro har innslag av folkelig islam og animisme. Som følge av et vennskap med en evangelisk kristen, konverterte hun for femten år siden til evangelisk-protestantisk kristendom.

Som konvertitter besitter disse menneskene unik kjennskap til både islam og kristendom. Videre er det interessant hvordan den muslimske bakgrunnen deres ulikt preger deres kristne gudsbilder. Guds nittini navn spiller en sentral rolle i islam. Dessuten påpeker flere av konvertittene at "Gud er hva Gud heter," hvilket er en kjent tankegang i semittiske språk som arabisk og amharisk. På bakgrunn av dette forteller hvilke gudsnavn konvertittene bruker oss mye om konvertittenes gudsbilder.²

Allah

På spørsmålet "hva kalte du Gud som muslim," svarte alle informantene *Allah*. Faktisk, så var dette Guds eneste egennavn. Det arabiske ordet *Allah* er forstått av lingvister som et resultat av en kontraksjon av prefikset "al-" (bestemt artikkel) med ordet "*ilab*" (gud). Bokstaveligtalt kan det oversettes "Guden," (Ford 2004: 4), hvilket er samme distinksjon som mellom "Gud" og "Guden" på norsk. Altså, kan *Allah* oversettes "Guden" og det er derfor forståelig at *Allah* er ansett som Guds egennavn, uavhengig hvilket språk man snakker. Som nevnt overfor, har informantene ulike morsmål: amharisk, arabisk, oromifa, somalisk og afar. Likevel nevner alle *Allah* som Guds egennavn. Likevel, bruken av navnet *Allah* varierer blant informantene. Så, hvordan brukte konvertittene dette navnet som muslimer?

Som muslimer var det ikke bare viktig å kalle Gud *Allah*. Det var også viktig å ikke kalle Gud *Egzihaber*.³ Zainaba forteller:

"As a Muslim, I only called God Allah. Goyta, is God in Afar, Allah. But not Egzihaber. My mum had a friend that was a Muslim, and when she spoke Amharic she said Egzihaber, and when she spoke Oromifa, she said Allah. My mum said, do you think Allah is for the Oromos only? Also when you speak Amharic say Allah!"

En grunn til at hun fikk beskjed om å ikke kalle Gud *Egzihaber*, kan være at *Egzihaber* er navnet på Gud på amharisk, og amharerne er tradisjonelt ortodokse kristne, og ikke muslimer (Sundkler and Steed 2000: 35-41). En annen årsak til å ikke bruke *Egzihaber*, men *Allah*, kan være at arabisk er ansett for å være himmelens språk, og dermed Guds språk. Likedan tror muslimer at Kor'anen ble åpenbart til Mohammad på arabisk. Derfor er det regnet for å være et hellig språk i islam og ansett som bedre å be og å lese Kor'anen på arabisk (Nasr 1975: 44). For en muslim er naturligvis *Allah*, og ikke *Egzihaber* et bedre navn for Gud. Derfor gjelder denne nedrangering av navnet *Egzihaber* alle ikke-arabiske navn.

Slik jeg forstår Zainaba, er moras hensikt, som muslim, å differensiere seg fra de kristne. Ved å si at Allah ikke bare er Gud for oromoene røper hun implisitt en monoteistisk tro, som

innebærer at også amharerne må forholde seg til *Allahs* eksistens. Videre tolker jeg Zainabas mor dit hen, at *Egzhibaber* kun er hva de kristne amharere tror er Gud, men i virkeligheten er ikke dette Gud. Dette reiser to spørsmål, for det første: er en slik forståelse i henhold til Kor'anen, og for det andre: hvilke konsekvenser har en slik forståelse av de ortodokse kristnes guddom hatt i formingen av Zainabas kristne gudsbilde?

Det første spørsmålet handler egentlig om kristne tror på "samme Gud" som muslimene. I *uwitenbetens tid (jabiliyya)*, tiden før islam, tilba araberne mange guder. Samtidig trodde de på høyguden, *Allah*, allmektig, men fjern og uengasjert i menneskers hverdag. Mohammad forkynte at *Allah* alene skal tilbes.⁴ Kor'anen refererer til flere debatter mellom Mohammad og kristne i Profetens tid da kristne arabere i sær ble kritisert for sin tro på Jesus som Guds Sønn. Videre finnes det ingen indikasjon på at Mohammad forsto kristne som at de tilba en annen Gud enn det han selv gjorde. Tvert om, på den tiden, kan det virke som om både Mohammad og kristne var enige om flere generelle karakteristikk ved Gud og om Guds navn *Allah* (Ford 2004: 2).

Altså var ikke dette et tema på Mohammads tid. Da profeten forkynte at *Allah* er Gud alene, hadde han respekt for de kristnes (og jødenes) monoteistiske gudstro. Samtidig, avviser Kor'anen enkelte kristne doktriner som den klart anser som kjetteri, for eksempel treenighetslæren. Derfor var det i samsvar med Kor'anen, at Mohammad forkynte at de kristne måtte snu ryggen til det han mente var kjetteri. Profeten ville at kristne som andre, skulle tilbe *Allah* alene (Guillame 1955: 104-105). Dermed gjør ikke Kor'anen den distinksjonen som mora til Zainaba gjør, nemlig å redusere *Egzhibaber* til å kun være de kristnes Gud, i og med at Gud er en. Kor'anen lærer at det finnes kun *en* Gud, som tilbes både av muslimer og kristne. Forskjellen er at muslimer kjenner til den hele og fulle sannhet, og er på den rette sti, mens det er ikke kristne, ifølge islam.

Så til det andre spørsmålet: Zainaba forstår sin egen virkelighet i lys av hvordan hun forstår andres virkelighetsoppfatning. Hennes forståelse av de ortodokses guddom som falsk styrker hennes monoteistiske tro på *Allah*. Slike jeg forstår det, øker dette avstanden mellom hennes muslimske tro og de kristne ortodokses tro. I tillegg har Zainaba et anstrengt forhold til ortodokse

kristne. Denne dårlige relasjon til ortodokse kristne kan være en grunn til at hun som kristen hevder diskontinuitet mellom hennes muslimske og kristne gudsbilde. Selv om hun har konvertert til kristendom, forblir polariseringen mellom islam og kristen gudstro. Forskjellen er at hun nå anser kristendommen for å være bærer av sannheten. En naturlig følge av dette, blir at Zainaba nå hevder at hennes tidligere tro var en feil virkelighetsoppfatning. Altså, har hennes negative forståelse av ortodokse kristnes tro som muslim, ført til at hun anser sin muslimske tro som verdiløs som kristen.

Allah versus Egzihaber

På spørsmålet “kan du kalle Gud *Allah* som kristen,” kommer noe av den samme problematikken til syne. Som muslimer, var det problematisk for noen av konvertittene å kalle Gud *Egzihaber*. Nå, som kristne, er det problematisk for noen av konvertittene å kalle Gud *Allah*. Dette henger blant annet sammen med informantenes ulike morsmål. Fordi de snakker ulike språk, varierer de sannsynligvis mer i hva de kaller Gud, enn hva de ville ha gjort hvis alle konvertittene snakket samme språk. Osama sier:

“It depends who I talk to. When I preach to Oromos, I say Rabbi, in Arabic, Allah illahim, in Amharic Egzihaber, and in English God. There are many names on God, but only one God.”

Ali på den andre siden forklarer:

“When I pray with Christians, I call God Egzihaber, when I pray with Muslims, I call God Allah. When I pray alone in Amharic, I call God Allah. But to me God has 60000 names, as many names as there are languages.”

Zainaba svarer på spørsmålet om hun kan kalle Gud *Allah* slik:

“No problem. I have said Allah my whole life. I can change, but I don't see any reason to.”

Så langt virker det som om de er enige i at de som kristne kan kalle Gud Allah. Osama, Rashid, og Shiama, derimot, retter denne antagelsen ved å forklare videre. Osama sier:

“Allah means God, but this is not God, this has another meaning. Some Muslim people use Allah, they say Allah means God, but Allah means the name of a stone, a black stone.⁵ But when I speak Arabic, I can use Allah, but not in other languages.”

Slik jeg forstår Osama, mener han at *Allah* ikke kan brukes som egennavn på Gud. I likhet med Zainabas mor, som ønsker å skille seg selv fra kristne og deres tro, ønsker Osama å gjøre det samme i henhold til muslimer og deres tro. Han argumenterer veldig likt:

“Allah is not God. Some Christians say that Allah is God, but this is not right. We have to teach them slowly, that Allah is not God, but like a stone.”

Altså, det er ikke noe problem å kalle Gud *Allah* på arabisk, fordi det er det arabiske ordet for Gud. Problemet begynner når man drar sammenheng mellom den muslimske og kristne forståelsen av hvem og hva Gud er, og dette gjøres ved å kalle Gud *Allah* som Guds egennavn. Rashid synes å være enig med Osama. Han svarer på spørsmålet ”Kan du kalle Gud Allah” slik:

“No, but when I go to Muslims I say Allah. If I don't people won't listen to me. To Muslims I talk about Allah and Isa. Little and little I tell them about God.”

Shiama sier enkelt og greit det samme, hun kan ikke kalle “*Waaqa*” “*Allah*.”⁶ Hun forklarer om muslimers bønn,

“They worship in the name of Allah, but they don't, go the true way. It's like when people pray to idols. They are saying that idols are God, but its' not God.”

Hennes utsagn har et retrospektivt perspektiv som kommuniserer hvordan hun nå forstår konsekvensene av sin monoteistiske tro. Slik jeg forstår det, er Shiama og Zainaba enige på dette punktet. Også Ahmad uttaler at *Allah* kun er et navn på en av mange avguder i verden.

Igjen er det Ali som er uenig. I motsetning til Osama og Rashid, påpeker han:

“There is one God, Allah, and he sent Isa to me. I still use Islamic terminology. I still call God Allah, and I call Jesus Isa. I did not come from Allah to Egziababer.”

Fremdeles bruker han *Allah* som egennavn på Gud når han ber aleine på amharisk. Han forklarer hvorfor dette er mulig:

“You should associate the name with language, not Islam. The name Allah existed before Islam.”

Slik jeg forstår det, bekrefter Ali, som selv er amharer, at kristne amhareres selvforståelse innebærer at de ber til *Egziababer* og ikke til *Allah*. Han forklarer at som kristen, kaller han Gud *Egziababer* når han ber sammen med kristne. Når han ber sammen med muslimer, kaller han Gud *Allah*. Dette er sannsynligvis også grunnen til at Ali kaller Gud *Allah* når han ber som kristen, sammen med muslimer. Selv tror han at det finnes kun en Gud, men han vet at dersom han kaller Gud *Egziababer* blant muslimer, vil de si at han ber til det kristne gudsbegrepet. Altså, selv om Ali hevder at det er kontinuitet mellom hans muslimske og kristne gudsbilde, er Alis bruk av navnene *Allah* og *Egziababer* logisk i en etiopisk kontekst.

Zainaba bruker fortsatt *Allah* som egennavn på Gud. Hennes morsmål er arabisk, og det er sannsynligvis grunnen til at hun anser det uproblematisk å kalle Gud *Allah*. Likevel er hun engi med Osama, Rashid, Shiama, Aish og Ahmad i at det er ingen kontinuitet mellom hennes tidligere og nye gudstro.

Altså, det arabiske ordet for Gud er *Allah*, *Egziababer* på amharisk, og *Waaqa* på oromifa, og disse synes å bli brukt av alle konvertittene uproblematisk. Iøynefallende, har det skjedd et skifte fra tidligere, da alle var fortrolig med å kalle Gud *Allah*. Nå, er de uenige om de som kristne kan bruke *Allah* som Guds egennavn. Videre har ikke noen av dem problemer med å kalle Gud *Allah* når de kommuniserer om Gud med muslimer. Ali og Zainaba påpeker at de også som kristne kan bruke *Allah* som egennavn på Gud. Kan de finne støtte i den kristne tradisjonen for sin argumentasjon i bruken av *Allah* som navn på Gud?

Da Paulus i Acta 17 talte til hedningene i Aten, var utgangspunktet hans det atenske alteret som var dedikert til den ukjente Gud. Paulus sier i vers 23: "Det som dere tilber uten å kjenne, det forkynner jeg dere," før han fortsetter å tale til dem om en Gud som hadde sent Jesus til verden. Paulus bruker det samme greske ordet *theos* både i omtale av Gud i kristendommen og om den "ukjente gud." I den kristne kirkes misjonshistorie, er dette vanlig praksis. For eksempel, i mange animistiske religioner finnes det en tro på en fjern høygud (Eliade 1994: 74). Ofte anvender misjonærer høygudens allerede eksisterende gudsnavn når de forkynner om den bibelske Gud (Eide 2000:72). Navnet på høyguden er ansett som et ord for "Gud," og et bindeledd i å hjelpe mennesker til å lære noe nytt om denne guden. Et eksempel er bruken av *Allah* i den arabiske oversettelsen av Bibelen. Jøder og kristne i Arabia kalte Gud *Allah* før Mohammads tid. Rundt det 5. århundre fantes det ingen arabisk oversettelse av Bibelen. Altså begynte kristne å oversette Bibelen til arabisk først etter islams fremgang. Det var uproblematisk for dem å bruke navnet *Allah* i oversettelsen av det hebraisk og greske ordet for Gud (Ford 2004:2). Kristne arabere har brukt og bruker fremdeles Allah som egennavn på Gud. Altså kan konvertittene, i analogi til Paulus og den kristne tradisjonen, kalle Gud *Allah*, slik Ali og Zainaba gjør.

Gud den Allmektige, Skaperen og Alfa & Omega

På spørsmålet om hva de kalte Gud som muslimer, svarte informantene i tillegg til Allah: "God almighty." "*Gud den Allmektige*" kan oversettes med flere ulike navn på al-Ghazalis liste over Guds nittini navn på arabisk.⁷ Men de nevner spesielt navnet "*al-qadr*," hvilket er på listen, og som bokstaveligst betyr "han som er i stand til." Dette er samme rot som *qadr*, som betyr predestinasjon, tro eller guddommelig forutbestemmelse (Opsal 1994: 331). Dette navnet forekommer ofte i Kor'anen og representerer derfor et viktig aspekt ved det islamske gudsbildet (EQ 2001, vol 2: 320). Informantene nevner "*the Greatest*," hvilket kan være en engelsk oversettelse av den arabiske termen *al-kabir*. Dette navnet korrelerer med *al-qadr* med tanke på Guds allmakt. Et annet navn er *al-muqtadir* som oversettes "*the all-determiner*." Ordet har samme rot som *qdr*. I følge al-Ghazalis fortolkning av

meningsinnholdet i navnene, betyr begge "den som besitter makt," i den forstand at Gud velger fritt om Gud vil handle eller ikke.

Skaperen, *al-khaliq* blir også nevnt som et navn de kalte Gud som muslimer. Alt det skapte i hele universet har sin plass og har sin bestemte tilhørighet, og ingenting er skapt vilkårlig (Ghazali, al 1997: 68). Altså, Gud skaper på bakgrunn av sin allmakt. Den samme som skapte ved Guds allmektighet, er det første og den siste, Alfa & Omega. Dette navnet sammen med den Allmektige Gud og Skaperen danner et bilde av en Gud som "har full kunnskap om alle ting" (Sura 57: 3b).

Informantene utdyper ikke Guds allmakt angående hva navnet betyr, men de forklarer implisitt hva de legger i navnet ved å forklare at Gud også er skaperen, begynnelsen og slutten, med andre ord at Gud er evig. Videre bidrar troen på en evig Gud til en virkelighetsoppfatning der alt er i Guds hender. Dermed tegner disse navnene et gudsbilde av Gud som sant allmektig og Guds muligheter er grenseløse.

Doktrinen om *qadar*, forstått som predestinasjon, var et viktig aspekt ved konvertittenes muslimske tro, som i følge informantene førte til at de fryktet Gud intenst. Denne frykten var den utløsende faktoren til å underkaste seg Guds vilje, i følge informantene. I hvilken grad denne frykten er en nytolkning av fortiden, diskuteres i MA men ikke her. Her presenteres denne frykten som en adekvat beskrivelse av deres muslimske liv. Finnes det belegg for en slik frykt for Guds allmakt ut fra islamsk teologi?

Guds allmakt

Konvertittene sier at før de konverterte, pleide de å kalle Gud "All-Present," "All-Watching" og "All-Knowing." Også i dette tilfellet dekker flere av navnene på Al-Ghazalis liste disse engelske oversettelsene av navnene. Noen av disse er: "the Witness," "Ash-Shahid," sura 3:39, den allvitende, *al-Alim*, Han som vet om alle ting, *al-Khabir*, sura 6:103, og Han som ser, *al-Basir*, sura 40:21. I følge sura 9:94 er Guds visdom regnet som skrekkinnjagende: Gud kjenner til enhver hemmelighet, ingenting er skjult for Guds kunnskap. Al-Ghazali minner leseren på at Gud husker alle ting, synlige og usynlige, på Dommens dag.⁸

Altså beskriver Kor'anen Gud som allestedsværende (sura

50:15) og Guds nærvær minner den troende på Dommedag. Islam lærer at Gud skal dømme alle mennesker på Dommedag på bakgrunn av den enkeltes gjerninger. I denne konteksten oppleves det skremmende at Gud er allvitende. Konvertittene forklarer at de som muslimer aldri kunne være sikre på at de var beskyttet mot Guds sinne. Samtidig forteller de at de satte sin lit til Guds nåde (*al-rabim*) og miskunn (*al-rabman*) på Dommedag, men ingen av de åtte trodde at de kunne ha visshet om at Gud ville spare dem for straffen. Ahmad forklarte det slik:

"Allah is frightening, I feared him like a dictator."

Selv om samtlige av informantene nevner navnene *al-rabim* og *al-rabman*, forstår jeg konvertittene slik at dette er egenskaper hos Gud de ikke erfarte som muslimer. Trolig er en slik presentasjon av deres muslimske bakgrunn preget av kristen nytolkning. Men i tillegg er det mulig at disse navnene er så sterkt knyttet opp til Dommens dag, at Guds nåde og miskunn tilhører dommedagen, og ikke livet generelt. Når det er sagt, kan man også spørre seg om det er tilfellet at samtlige av konvertittene kun anser Guds kjærlighet som en fremtidig mulighet på Dommens dag?

Guds kjærlighet

På spørsmålet, "hva sier Kor'anen deg om hvem *Allah* er?" svarer Abdul:

"The Qur'an doesn't... that's where the Islamic faith fails. You cannot describe God. There are ninety-nine names of God. He's the one that creates, giver of life, kills, punish, rewards, there are all these terminologies. Among the ninety-nine names, there is no "God is love." The concept of love is in Islam, I don't need to deny that. But when it comes to God, there is no description if God being love."

Både Ali og Zainaba nevner at de kaller Gud ved navnet "*al-wadud*," som betyr "han som elsker," sannsynligvis fordi det er blant navnene på al-Ghazalis liste.⁹ Samtidig forklarer Ali og Zainaba spesifikt at Gud er hva Guds navn beskriver Gud som. Altså skulle konsekvensen være at Gud elsker. Likevel støtter Ali og

Zainaba Abdul, ved å hevede at de som muslimer kun fryktet *Allah*. Hvorfor skulle de frykte en kjærlig Gud, eller et bedre spørsmål, hva er kjærlighet i islam?

Kor'anens budskap snakker lite om Guds kjærlighet. Guds enhet og nåde er nevnt gjentatte ganger. Det vanlige arabiske ordet for å elske en person er *al-muhibb*. Dette navnet er ikke blant de nittini navnene, men som nevnt overfor, er navnet *al-wadud* på listen. Navnet forekommer to ganger i Kor'anen. I sura 11:90 er det knyttet sammen med "*den barmhjertige*" og i sura 85:14 med "*den nådige*," (Moucarry 2001:90). I følge Al-Ghazali betyr *al-wadud* og "*den barmhjertige*" nesten det samme. Dessuten er ikke Gud ansett som svak eller trengende dersom Gud viser noen nåde.

"Its meaning is close to "the Merciful" presupposing there being one who is weak to receive mercy, while the actions of the Loving-kind of the one who receives mercy and in His giving him all that he needs, while he is free from the empathy usually associated with mercy, so does His loving kindness consist in His intending honour and blessing and in His favour and grace while he transcends the natural inclination usually associated with love and mercy. In fact love and mercy are only intended for the benefit and advantage of those who receive mercy or are loved, they do not find their cause in the sensitiveness or natural inclination of the Loving kind One," (Ghazali, al 1997: 118-19) (Min utbevelse).

Kor'anen snakker om Guds kjærlighet for mennesker (sura 3:31; 5:54). Det er en betingelsesfull kjærlighet som avhenger av deres lydighet. Gud elsker altså den som frykter ham (sura 3:76; 9:4), stoler på ham (sura 3:159), som er trofast (sura 3: 146), rettferdig (sura 5:42), og som kjemper for Guds sak (sura 61:4). Men Gud elsker ikke de vantroe (sura 7:31). Fremfor alt elsker Gud dem som elsker ham og følger Profeten (sura 3:31-32) (Moucarry 2001: 90).

Altså er Guds kjærlighet beskrevet til konvertittene som muslimer, forskjellig fra slik de kjenner Guds kjærlighet som kristne. Dette er sannsynligvis grunnen til at læren om Guds kjærlighet ikke ble ansett som frelsende og pålitelig. Guds kjærlighet tilhør-

er samme kategorien som nåde, nemlig som et hypotetisk aspekt på Dommens dag. Likevel står ikke Gud som dommer i motsetning til Gud som kjærlig. Ettersom Gud er utelukkende rettferdig, er han også i posisjon til å dømme sin skapelse på dommens dag, hvilket han kommer til å gjøre helt perfekt.

Abduls kommentar relatert til at islam ikke mangler et konsept om kjærlighet, men en beskrivelse av at Gud er kjærlighet, har et retrospektivt perspektiv, slik jeg forstår det. Kristnedommen har lært ham at Gud er kjærlighet. På bakgrunn av dette hevder Abdul at Kor'anen ikke lærer at Gud er en kjærlig Gud. Islam beskriver ikke Gud som kjærlighet på samme måte som i Bibelen (cf. 1 Jon 4:10). Angående Abduls og de andres muslimske gudsbilder, avslører dette at frykt for Gud og Guds sinne var tydeligere for dem enn Guds kjærlighet, som muslimer. Gud som kjærlig og nådefull synes å være egenskaper ved Gud som de kjente til, men som de enda ikke relaterte til. Har dette forandret seg etter konverteringen?

Gud den Allmektige, Skaper av himmel og jord og Alfa & Omega

Spørsmålet, "hva kaller du Gud som kristen?" fikk mange felles svar med spørsmålet om hva de kalte Gud som muslimer. Til felles før og etter konvertering kan jeg nevne disse navnene: Gud den Allmektige, Skaper av himmel og jord, og Alfa & Omega. Igjen blir spørsmålet hvordan det er mulig å kalle Gud det samme, særlig når flere av konvertittene påpeker at Gud er hva Gud heter. En viktig årsak er at navnene har skiftet kontekst. Tidligere tilhørte de en kor'ansk og muslimsk kontekst, mens nå er de satt inn i rammen av et bibelsk budskap. Gud er ofte beskrevet som allmektig i Bibelen.¹⁰ Guds allmakt er synlig i Guds skapelse av himmel og jord, og det er Gud som kontrollerer tid og sted. Skaper som egennavn er kun nevnt fire ganger.¹¹ I GT er Guds allmakt demonstrert i og med israelittenes liv med Gud, og hvordan Gud leder folket til det lovende land. I NT er Guds allmakt uforandret, men det er gitt en ny ramme, nemlig en ny pakt. Den nye pakten er Jesus Kristus som døde på et kors en gang for å sone for alle verdens synder. Kristne ser Gud som allmektig i håpet om evig liv (Heb 11:1).

Både i den gamle og nye pakt er de troende ansett som Guds

barn allerede i deres jordiske liv (Rom 4:3; 8). Dette er essensielt i relasjonen mellom de troende og den allmektige Gud. Likevel er Gud skaper og den allmektige som skal adlydes (Ex 34:14). Et bibelsk vers som kombinerer Allmektig og Alfa og Omega, er Åpb 1:8: "Jeg er alfa og omega, som er og som var og som skal komme, den allmektige." Dessuten har denne apokalyptiske teksten et kristologisk budskap, i og med at verset refererer til Jesus. Altså, som muslimer brukte konvertittene et navn på Gud, som de som kristne bruker om Jesus. I og med at Alfa & Omega brukes i Bibelen som et navn på Jesus, indikerer dette at konvertittene nå anerkjenner Jesus Kristus som Guds Sønn.

Etter konverteringen er Guds allmakt manifestert i inkarnasjonen, og gjenopprettelsen av relasjonen mellom Gud og mennesker. Konvertittene hevder at de har full tillit til at de er Guds barn, og derfor har de frelsesvisshet. Dette har igjen fjernet frykten for muligens å bli predestinert til fortapelsen. Troen på Gud som en som har gode intensjonen for konvertittene er beskrevet som å transformere alle disse navnene til å ha positiv betydning.

Ali vektla gjentatte ganger at monoteisme er et argument for kontinuitet mellom hans gamle og nye tro. Videre hevdet han at den allmenne åpenbaringen, som er beskrevet både i islam og i kristendom, er et annet argument for kontinuitet. De sju andre konvertittene synes ikke å være enig i en slik forståelse av deres muslimske fortid. De anvender flere kristne doktriner som motsier islamsk teologi for å understreke diskontinuitet. Angående gudsnavn, som for eksempel Far eller Jesus Kristus, peker disse på doktriner som gjennomgripende motsier islam. Altså er den trinitariske oppfatningen av Gud hovedgrunnen til at sju av åtte konvertitter hevder diskontinuitet mellom gammelt og nytt gudsbilde.

Sammenfatning

Transformeringen av konvertittenes gudsbilde er tydelig i diskusjonen av navn på Gud. I denne artikkelen har jeg forsøkt å besvare spørsmålet, "Hvorfor sier syv av åtte, selv om de kaller Gud flere samme navn som muslimer og som kristne, at de tror på en helt annen Gud etter konverteringen?" Svaret på dette spørsmålet er at disse navnene har fått ny mening og nye konnotasjoner for konvertittene etter konverteringen. En årsak er at navnene er satt inn i en ny kontekst, nemlig inni et bibelsk i

stedet for et kor'anisk budskap. Derfor er de nytolket i lys av konvertittenes nye tro, selv om navnene er de samme. Som vist flere steder er inkarnasjonen hovednøkkelen for å forstå deres kristne gudsbilde. Konvertittene nytolker Guds allmektighet, allestedsnærvær, og Guds storhet i lys av troen på Jesus Kristus. For konvertittene har flere muslimske navn på Gud, blitt transformert og gitt et nytt meningsinnhold. Så selv om et navn er gjort rede for i begge religionene, hevder konvertittene diskontinuitet angående deres muslimske og kristne gudsbilde. De anser betydningen av navnet som så forskjellig fra deres tidligere muslimske tro, for eksempel Gud Allmektig, at det ikke bygger bro mellom deres gamle og nye gudstro.

Konvertittene som jeg var så heldig å komme i kontakt med, er eksempler på levd liv formet av både en muslimsk og en kristen forståelse av Gud. Selv om konvertittenes kulturelle bakgrunn er forbeholdt kulturer på Afrikas Horn, mener jeg at de forteller om erfaringer og en forståelse som gir anvendbar innsikt på dette feltet utover deres egne eksempler.

Noter

- ¹ Alle informantene understrekte at det var en lang og utfordrende *prosess* å konvertere fra islam til kristendom. Enkelt kan det sies at årstallet for omvendelsen viser til når denne prosessen begynte.
- ² Det finnes ulike lister over Guds nittini navn i islam. Konvertittene kjenner til en slik liste i og med at de rapporterer at de pleide å bruke bønneskjede i meditasjon over Guds nittini navn. I MA oppgaven bruker jeg al-Ghazalis liste over disse navnene.
- ³ *Egzihaber* betyr Gud på amharisk. "As a Muslim, I only called God Allah. Goyta, is God in Afar, Allah. But not Egzihaber. My mum had a friend that was a Muslim, and when she spoke Amharic she said Egzihaber, and when she spoke Oromifa, she said Allah. My mum said, do you think Allah is for the Oromos only? Also when you speak Amharic say Allah!"
- ⁴ jfr. *Shabadas* første del: "det finnes ingen andre guder enn Allah."
- ⁵ Han alluderer til *Ka'baen*. Slik jeg forstår Osama, indikerer han at muslimer begår avgudsdyrkelse på bakgrunn av dens sentrale rolle den har i muslimers bønneliv.
- ⁶ Waaqa betyr Gud på oromifa (Eide 2000:72)
- ⁷ Al-Ghazali (1059-1111) er regent av mange som tidenes største muslimske teolog. Han er særlig kjent for sitt forfatterskap som klarte å bygge bro mellom Sunna og Sufismen. På grunn av ham, blir sufismen ansett for å være islams indre dimensjon. Blant muslimske teologer, særlig innenfor sufismen, er Al-Ghazali en anerkjent kilde til islamsk teologi (Opsal 2005: 183). På grunn av hans store innflytelse i islam, har jeg valgt hans fortolkning av Allahs nittini navn.
- ⁸ "And the Book (of Deeds) will be placed before you; and thou wilt see the sinful in great terror because of what is (recorded) therein: they will say, "Ah" woe to us! What a Book is this! It leaves out nothing small or great, but takes account thereof!" They will find all that they did, placed before them: And not one will thy Lord treat with injustice." (sura 18: 49)
- ⁹ Konvertittene kjenner til denne listen, eller en lignende, i og med at flere av de rapporterer at de pleide å bruke bønneskjede i meditasjon over Allahs nittini navn.
- ¹⁰ Gen 17:1; Ex 6:3; Num 24:16; Rut 1:20; Job 5:17; Ps 68:14; Jes 13:6; Joen 1:15; 2 Kol 6:18; Åp 1:8.
- ¹¹ Fork 12:1; Jes 40: 28, 43:15; Rom 1:25; 1 Pet 4:19

Litteratur

- Eide, Øyvind: *Revolution and Religion in Ethiopia. The growth and Persecution of the Mekane Yesus Church 1974-85*. Ohio University Press, Ohio: 2000
- Eliade, Mircea: *Det Hellige og Profane*. Gyldendal Norsk Forlag, Oslo: 1994
- Ford, Peter: *Is the God of Islam the Same as the God of Christianity?* Revised, May: 2004
- Guillame, A., translator & editor: *The Life of Mubammad: A translation of Ishaq's Sirat Rasul Allah*. Londong, Lahore: Orthodox University Press: 1955
- Mocuarry, Chawkat: *The Prophet and the Messiah. An Arab Christian's Perspective on Islam & Christianity*. Inter Varsity Press, Downer Grove, Illinois: 2001
- MuAuliffe, Jane Dammen, General Editor: *Encyclopaedia of the Qur'an*, vol 1, A-D. Brill, Leiden – Boston – Koln: 2001
- Opsal, Jan: *Lydigbetens vei: islams veier til vår tid*. Universitetsforlaget, Oslo: 1994
- Opsal, Jan: *Islam: lydigbetens vei*. Universitetsforlaget, Oslo: 2005
- Sundkler, Bengt and Steed, Christopher: *A History of the Church in Africa*. Cambridge University Press: 2000

Randi Abelsen, f. 1981, teologistudent ved MF.

Same names of God – same God?

The transformation of the converts' images of God is obvious in the discussion of names of God. In this article I have tried to answer the question "Why do seven out of eight say that they believe in a totally different God after the conversion, and still they use the same names on God as Muslims and Christians?" The names they use of God both as Muslims and as Christians are: God the Almighty, the Great/ Big God, the Alpha and Omega, the Creator of heaven and earth and God as omnipresent. The answer to the question is that these names have got new meanings and connotations to the converts after the conversion. A reason to this was that the names are put into a new context, namely into the Biblical instead of the Qur'anic message. Therefore, even though the names are the same, they are reinterpreted in light of their new faith. Shown on several occasions, the incarnation is the main key to understand their Christian image of God. Thus, the converts reinterpret God's almightiness, omnipresence and his greatness in light of their faith in Jesus Christ.